

Za Ljubljano brez vandalizma

Z uličnim mladinskim delom do večje kvalitete javnih prostorov

Dr. Uroš Grilc

Foto: arhiv podjetja BOB

Mladinske ulične prostovoljke podjetja Bob, ki izvajajo preventivno terensko delo, so vključene v kampanjo *Človek*, ki javnost vabi k skupnemu preprečevanju vandalizma v Mestni občini Ljubljana.

S kampanjo *Človek* Mestna občina Ljubljana opozarja na delovanje v javnih prostorih in išče načine, kako zmanjšati vandalizem. V okviru kampanje deluje skupina mladinskih uličnih delavk, ki izvajajo preventivno terensko delo, usmerjeno v skupnost. S pripadniki lokalne skupnosti sooblikujejo aktivnosti, s katerimi se skupnost opolnomoči za odgovarjanje na potrebe in reševanje aktualnih problemov v posameznem lokalnem okolju. Za mestne odločevalce – načrtovalce prostora, komunalne službe, šole, četrtne skupnosti idr. – pa bodo odzivi, ki bodo na tak način zbrani pri dejanskih uporabnikih javnih prostorov, izredno dragoceni pri pripravi ustreznih odgovorov na težave, kjer se pojavljajo. Cilj, da se v prihodnje krepí ulično mladinsko delo, je tudi eden od najpomembnejših ciljev *Strategije Mestne občine Ljubljana za mlade 2016–2025*.

Vesna, Katja, Anja Manja, Tina in Nežka! Za vami je nekaj mesecev razgibanega terenskega dela na petih lokacijah okoli osnovnih šol, ki so statistično najbolj zaznamovane z vandalizmom. Kako ste se spoprijeli s tem izzivom?

Dela smo se lotile tako, da smo najprej izdelale podroben načrt delovanja. Prvi korak je bilo opazovanje dogajanja na izbranih lokacijah. Igrišča smo temeljito pregledale, popisale infrastrukturo in opazovale interakcije med ljudmi na tem prostoru. V drugem koraku raziskovanja smo navezale stik z uporabniki igrišč. Pogosto so nam povedali, da se jim vandalizem ne zdi sprejemljiv in da ga ne opažajo pogosto. V svojem lokalnem okolju večinoma ne zaznavajo več vandalizma v primerjavi z drugimi deli Ljubljane. Mnenja o vandalizmu smo zbirale tudi na dnevih četrtinskih skupnosti in drugih dogodkih, kjer smo obiskovalce spraševale, kaj je vandalizem in kdo so vandali. Obiskovalci so navajali primere vandalizma, ki so se pojavili v njihovi lokalni skupnosti. Cilji te aktivnosti so, da poiščemo vzroke za vandalizem in mogoče rešitve, ki jih predlagajo prebivalci in uporabniki javnih prostorov. Sodelujoči so na vprašanja pogosto odgovarjali 'na prvo žogo', a smo jih s

podvprašanji napeljale h globljemu razmisleku o vandalizmu in s tem smo skupaj razbili tudi prenekatere stereotipe.

Kako so vaša navzočnost in način dela sprejeli ključni deležniki, ravnatelji šol in predstavniki četrtinskih skupnosti?

Primarno smo navezovale stik z uporabniki igrišč, ki so nas sprejeli dobro. Na naše delo so se dobro odzvali, ker smo delovale tako, da smo iskale njihova mnenja o tematiki. Tako so bili uporabniki igrišč vključeni v razpravo o vandalizmu ter iskanje rešitev za probleme njihove lokalne skupnosti. Posredovanje, oblikovanje idej in aktivnosti na terenu smo vedno sooblikovale z uporabniki prostora. Terensko delo, ki poteka na javnem prostoru, je način dela, ki omogoča soustvarjanje različnih akterjev v okolju, kjer se izvaja.

Vaša metoda torej temelji na nevsiljivem pristopu do tistih, ki javne površine dejansko uporabljajo. Kako so se ti uporabniki razlikovali od lokacije do lokacije in kako se razlikuje njihovo razumevanje javnega prostora?

Ugotovile smo, da so igrišča vsevključujoč prostor, na katerem se zadržujejo ljudje, ki pripadajo različnim demografskim skupinam. Opazile smo, da so aktivnosti uporabnikov igrišč zaznamovane s tem, kaj prostor s svojo infrastrukturo ponuja. To pomeni, da smo na igriščih, ki ima več kakovostne športne infrastrukture, opazile, da se tudi uporabniki igrišč več ukvarjajo s športnimi dejavnostmi. Iz pogovorov z mladimi smo izvedele, da se na igriščih zbirajo mladi, ki v lokalni skupnosti nimajo drugih alternativnih prostorov za druženje. Naše osebno opažanje pa je, da so igrišča v lokalnih skupnostih, ki so bolj oddaljena od središča mesta, za mlade pomembna mesta druženja in da so ti mladi bolj navezani na prostor kot njihovi sovrstniki v središču Ljubljane.

Kaj vas je pri delu najbolj presenetilo?

Ko se podajaš v tako delo, težko predvidiš izid. Vse, kar se ustvarja, je večinoma vidno šele po daljšem obdobju. Presenetilo nas je več stvari. Lokalni prebivalci vandalizma ne zaznavajo kot problem, saj smo si lokacije izbrale glede na visoko pojavnost vandalizma. Presenetila nas je tudi skupina mladih fantov v Črnučah s svojo angažiranostjo in motivacijo za delo z nami. Skupaj smo organizirali turnir v nogometu in odbojki, namen katerega je bil zabava, rekreacija, druženje in povezovanje skupnosti ter zbiranje donacij za prenovitev igrišča, za bolj dostopno in kvalitetno druženje mladih. Načrtovanje, izvedba in ovrednotenje tega dogodka s sodelujočimi v Črnučah pomeni velik uspeh za naše delo.

Pri delu z uporabniki prostorov smo izvedele, da nekatere organizacije, ki so sicer odprte za vključevanje mladih, mladih ne zaznavajo kot takih. Naša vloga je povezovati različne akterje in organizacije v skupnosti. Tukaj nastopamo kot most med mladimi, ki uporabljajo javno površino, in organizacijami, ki delujejo v lokalnem okolju.

Za čas celotnega projekta naj omenimo zelo dobro sodelovanje z Uradom za mladino Mestne občine Ljubljana. Na uradu so pokazali poslušnost za alternativen pristop k tematiki pojavljanja vandalizma v MOL. Presenetila nas je njihova odzivnost in pripravljenost za takojšnje ukrepanje. Nudili so nam oporo pri navezovanju stikov s šolami in organizacijami, s katerimi smo sodelovale.

Če strnete vaše ugotovitve: kaj nam mladinsko ulično delo lahko pove o našem mestu in kako vidite nadaljevanje dela na terenu?

Ugotovile smo, da je pri vandalizmu ter drugih problematikah potrebno in iskanje rešitev vključevati širšo skupnost. Mladinsko ulično delo je dober pristop za delo z mladimi, vendar za delo v širši skupnosti preozek, zato smo tudi začele s preventivnim terenskim delom, usmerjenim v skupnost.

Veliko o našem mestu pove to, da je mesto financiralo pristop od spodaj navzgor, prek katerega je omogočilo vključevanje vseh pripadnikov lokalne skupnosti v sooblikovanje rešitev. Po našem mnenju Ljubljana namenja veliko pozornost razvoju mladinskega sektorja, s tem pa se razvija tudi mladinsko ulično delo. Ljubljana omogoča mladim dostopnost programov za mlade in pozornost namenja tudi oblikovanju aktivnosti za mlade. Od leta 2012 ima tudi naziv mladim prijazna občina.

V prihajajočem letu se bomo usmerile na manjše število lokacij, na katerih bomo delale z lokalno skupnostjo še bolj poglobljeno kot doslej. Predvsem si želimo povezovati vse akterje v skupnosti, ker verjamemo, da to prispeva k boljši kvaliteti življenja.

(Dr. Uroš Grilc je vodja Urada za mladino Mestne občine Ljubljana.)